

Regel

2019-09-05

DNR: MIUN 2019/1516

Regler för intern styrning och kontroll

Publicerad: 2019-09-10

Beslutsfattare: Prorektor Håkan Wiklund

Handläggare: Mona Vesslegård

Beslutsdatum: 2019-09-10

Giltighetstid: Tillsvidare

Sammanfattning: Mittuniversitetet omfattas av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll (FISK). Dokumentet ska tydliggöra processen gällande Mittuniversitetets arbete med intern styrning och kontroll.

Innehållsförteckning

Regler för intern styrning och kontroll	3
1. Introduktion	3
2. Processen	4
2.1 Riskanalys	4
2.2 Åtgärder	6
2.3 Uppföljning	7
2.4 Dokumentation	8
3. Ansvar	8
4. Dialog mellan nivåer	10
5. Bilaga matris riskvärdering	11

Regel

2019-09-05

DNR: MIUN 2019/1516

Regler för intern styrning och kontroll

1. Introduktion

Mittuniversitetet omfattas av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll (FISK) vilket bland annat innebär att lärosätet ska ha en process för intern styrning och kontroll. Processen ska enligt förordningen innehålla följande moment: *riskanalys*, *åtgärder*, *uppföljning* och *dokumentation*. Momenten ska vara väl integrerade i planering, genomförande och uppföljning.

Processen ska säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter och uppnår verksamhetens mål. Mittuniversitetets uppdrag och mål framgår av lärosätets instruktion och regleringsbrev samt andra regeringsbeslut. Processen ska även säkerställa att Mittuniversitetet uppfyller verksamhetskraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515). Detta innebär att verksamheten ska bedrivas:

- effektivt
- enligt gällande rätt
- med god hushållning av statens medel
- med en tillförlitlig och rättvisande redovisning.

Mittuniversitetets ledning ansvarar för att det finns en god intern miljö som skapar förutsättningar för en väl fungerande process för intern styrning och kontroll. I anslutning till underskriften i årsredovisningen ska ledningen göra en bedömning om processen varit betryggande. Har det funnits brister ska dessa brister redovisas.

Det centrala planeringsinstrumentet för Mittuniversitetet utgörs av verksamhetsplaneringen enligt Mittuniversitetets styrmodell (MIUN 2019/1118). Verksamhetsplaneringen omsätter och konkretiserar strategin, regleringsbrev, budget- och personalförutsättningar, riskanalys, omvärldsanalys, intern- och externrevisionens granskningsåtgärder samt andra överväganden.

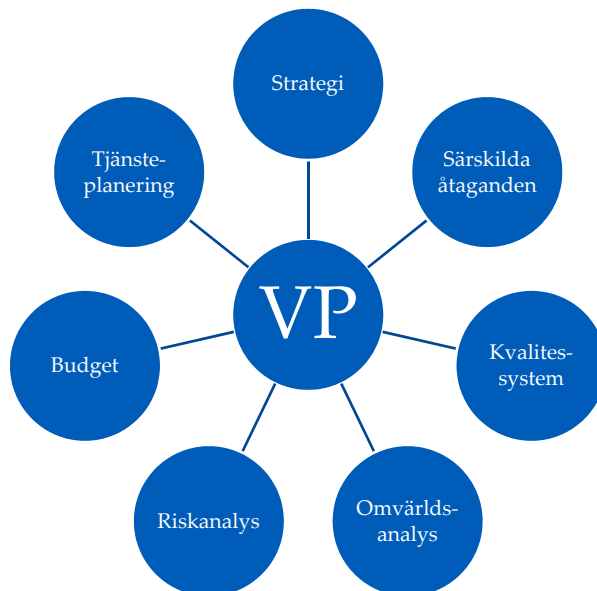
Verksamhetsplaneringen utgör på så vis ett nav för sammankoppling av olika typer av verksamhetsförutsättningar och integrerar arbetet med intern styrning och kontroll. Även Mittuniversitetets kvalitetssystem för utbildning på grund-, avancerad och forskarnivå (MIUN 2018/1820) utgör en viktig förutsättning för den interna styrningen och kontrollen.

Beslutade riskanalyser utgör en del av underlaget till de uppdrag som finns i *Mittuniversitetets verksamhetsplan och budget* samt *Mittuniversitetets aktivitetsplan och intern fördelning av medel* i enlighet med nedanstående figur.

Regel

2019-09-05

DNR: MIUN 2019/1516

Mittuniversitetets arbete med intern styrning och kontroll utgår från universitetsstyrelsen och granskas fortlöpande av Riksrevisionen och av universitetets internrevision.

2. Processen

2.1 Riskanalys

En väl fungerande process för intern styrning och kontroll ska ha en riskhantering som säkerställer att myndigheten har kontroll över riskerna i verksamheten samt förebygga korrupktion, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.

Riskanalys sker enligt Mittuniversitetets styrmodell (MIUN 2019/1118) på två nivåer. Strategiska risker dvs. väsentliga risker som identifieras utifrån FISK och operativa risker som identifierats utifrån externa krav men även egna uppsatta mål.

Strategiska- och operativa risker grupperas i övergripande riskområden. Inom varje riskområde konkretiseras bakomliggande orsaker. Riskerna värderas och bedöms utifrån fyra nivåer: låg risk (grön), medelhög risk (gul), hög risk (orange) och mycket hög risk (röd). Riskvärdet för varje risk bestäms av bedömningen för sannolikheten respektive konsekvensen av den aktuella risken. Definitionen för varje nivå på sannolikhet respektive konsekvens återfinns i den så kallade riskvärderingen ("färgmatrisen"), se bilaga *Matris Riskvärdering*. Där framkommer även

Regel

2019-09-05

DNR: MIUN 2019/1516

bedömningsgrunderna (dvs. nivå på sannolikhet respektive konsekvens) för var och en av riskområdena.

Kommande års riskanalyser bygger på uppföljning av föregående års riskanalyser, omvärldsanalys, styrelsens och ledningens input samt sammanställning av de utmaningar som identifierats i verksamheten i samband med verksamhetsplaneringsprocessen.

2.1.1 Strategiska risker

Enligt 3 § FISK ska Mittuniversitetet genomföra en riskanalys för att identifiera omständigheter som kan utgöra en **väsentlig risk** för att myndigheten inte ska kunna fullgöra sina uppgifter, uppnå verksamhetens mål och uppfylla kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515). Riskanalysen ska beakta såväl externa och interna faktorer som på olika sätt kan äventyra verksamheten. Enligt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter ska även Mittuniversitetet vid behov uppdatera genomförd riskanalys för att säkerställa att den omfattar aktuella omständigheter som utgör en väsentlig risk.

Vart tredje år sedan 2015, genomförs institutions- och avdelningsvisa riskanalyser för att identifiera väsentliga risker utifrån krav i myndighetsförordning samt andra externa krav (ex. högskolelag och förordning), i samband med verksamhetsplaneringsarbetet. De institutions- och avdelningsvisa riskanalyserna sammanställs och prioriteras på fakultets- respektive förvaltningsnivå. Riskanalyserna från fakultet och förvaltning sammanställs sedan till en riskanalys som utgör underlag för övergripande riskanalys i Mittuniversitetets ledningsråd. De underliggande riskanalyserna hanteras inom respektive organisatorisk enhet.

Övriga år genomförs en övergripande riskanalys där väsentliga risker utifrån krav i myndighetsförordning samt andra externa krav (ex. högskolelag och förordning) identifieras, värderas och hanteras.

Inspel till de strategiska riskerna är även den årliga omvärldsanalys som lyfts för diskussion på styrelsemötet i september. De strategiska riskerna beslutas av styrelsen i december. Som en del av den årliga riskanalysen görs en bedömning av om föregående års risker kvarstår, och om riskvärdet för dessa i så fall förändrats. Därutöver görs en bedömning av om det tillkommit nya risker. Inspel hämtas från andra genomförda riskanalyser där väsentliga risker identifierats.

2.1.2 Operativa risker

Varje år, sedan 2018, identifieras i verksamhetsplaneringsprocessen risker utifrån krav i myndighetsförordningen samt andra externa krav och Mittuniversitetets egna mål,

Regel

2019-09-05

DNR: MIUN 2019/1516

så kallade operativa risker. Utgångspunkt för de operativa riskerna är bland annat Mittuniversitetets strategi (MIUN 2018/1006). De operativa riskerna beslutas av rektor.

Som en del av den årliga riskanalysen kopplat till operativa riskerna görs en bedömning av om föregående års risker kvarstår, och om riskvärdet för dessa i så fall förändrats. Därutöver görs en bedömning av om det tillkommit nya risker.

2.1.3 Övriga risker

Förutom analyser kopplade till strategiska och operativa risker genomförs andra riskanalyser vid Mittuniversitetet. Det kan bland annat handla om risk – och konsekvensanalyser kopplade till organisationsförändringar och informationssäkerhet. Om en väsentlig risk utifrån krav i myndighetsförordning samt andra externa krav identifieras (ex. högskolelag och förordning) ska risken rapporteras skriftligt eller muntligt till fakultetsledning respektive förvaltningsledning som i sin tur bedömer om risken ska rapporteras till universitetsledningen.

2.2 Åtgärder

2.2.1 Åtgärder utifrån riskanalys

Enligt 4 § FISK ska Mittuniversitetet, med ledning av riskanalysen, vidta åtgärder som är nödvändiga för att myndigheten med rimlig säkerhet ska kunna fullgöra sina uppgifter, uppnå verksamhetens mål och uppfylla kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515).

En sammanställning av identifierade risker, åtgärder, tidsramar samt ansvariga beslutas årligen.

Styrelsen fattar beslut om strategiska risker och åtgärder och rektor om de operativa.

Åtgärderna beslutas i samverkan med verksamheten.

2.2.2 Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteterna är löpande åtgärder och rutiner som utarbetas för att fel ska upptäckas, åtgärdas och även förebyggas i såväl organisationsstruktur som rutiner. Exempel på kontrollaktiviteter vid Mittuniversitetet är: behörighetskontroller, kontroller av bisysslor, dualitet vid godkännande av betalningar, attestordningar, kontroller för att upptäcka plagiat, regler för antagningsordning m.m.

Kontrollåtgärderna och riskanalyser garanterar dock inte att samtliga oegentligheter kan upptäckas och förebyggas. Tips från medarbetare och medborgare, tillfälligheter, byte av medarbetare och nya rutiner kan resultera att oegentligheterna upptäcks.

Regel

2019-09-05

DNR: MIUN 2019/1516

Internrevisionen kan upptäcka oegentligheter även om det inte är den huvudsakliga inriktning som internrevisionens granskning brukar ha. Om risk för korrruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter identifieras ska detta rapporteras till ansvarig chef enligt avsnitt 3 Ansvar.

2.3 Uppföljning

Det är ledningen som ansvarar för att processen fungerar på ett betryggande sätt och bedömning om processen varit betryggande sker som tidigare nämns i anslutning till underskriften i årsredovisningen. För att ledningen ska kunna ta ställning till om processen varit betryggande tar universitetsledningens stab, i samband med upprättande av årsredovisning, fram ett underlag för betryggandet. I underlaget framgår bland annat riskbedömningar och riskhantering, kontrollaktiviteter samt iakttagelser som lämnats vid extern- och internrevision beaktas.

För att den interna styrningen och kontrollen ska vara betryggande är det viktigt att arbetet har samordnas i så hög grad som möjligt, samt att processen samordnas i ordinarie planerings- och uppföljningsarbete.

2.3.1 Strategiska risker

Enligt 5 § FISK ska den interna styrningen och kontrollen systematiskt och regelbundet följas upp och bedömas. Uppföljning av de strategiska riskerna sker två gånger per år, i samband med verksamhetsdialoger samt vid arbetet med framtagande av verksamhetsplanen. Vid dialogerna diskuteras vad som genomförts inom respektive riskområde/aktivitet och om vidtagna åtgärder fungerat på avsett sätt. Även värderingen av risknivåerna (sannolikhet och konsekvens) diskuteras.

Vid sidan av den årliga uppföljningen till styrelsen i december sker kortfattade uppföljningar av vidtagna åtgärder utifrån ett väsentlighets- och avvikelseperspektiv vid styrelsemötet i maj och september. Förvaltningschef ansvarar tillsammans med internrevisor för urvalet inför rapporteringen.

2.3.2 Operativa risker

De operativa riskerna följs upp under året i verksamheten i samband med verksamhetsdialogerna samt årligen, och rapporteras vid behov till universitetsstyrelsen. I likhet med uppföljning av de strategiska riskerna dokumenteras och diskuteras vid dialogerna vad som genomförts inom respektive riskområde/aktivitet, hur åtgärderna fungerat samt värderingen av risknivåerna.

2.3.3 Kontrollaktiviteter

Uppföljning av kontrolleraktiviteterna sker löpande i verksamheten och rapporteras vid behov till styrelsen eller årligen i årsredovisningen.

Regel

2019-09-05

DNR: MIUN 2019/1516

2.4 Dokumentation

Enligt 6 § FISK ska riskanalysen och de åtgärder som vidtas med anledning av analysen ska dokumenteras i den utsträckning som är nödvändig för myndighetens uppföljning och bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Strategiska risker dokumenteras i diariet som ett eget beslutsärende från universitetsstyrelsen men även som en del av Mittuniversitetets verksamhetsplan och budget. Mittuniversitetets operativa risker finns dokumenterade som en del av Mittuniversitetets aktivitetsplan och intern fördelning av medel.

Minnesanteckningar från styrelsemöten i maj och september gällande uppföljning av strategiska riskerna finns i diariet och på medarbetarportalen. Av uppföljningen framgår vidtagna åtgärder och eventuell justering av riskvärdering.

Minnesanteckningar från verksamhetsdialogerna där uppföljning av strategiska- och operativa risker lyfts finns i diariet samt sparas hos berörda parter.

3. Ansvar

Mittuniversitetets arbetsordning (MIUN 2019/657) klargör bland annat vilka olika ansvarsområden som olika nivåer och funktioner inom lärosätet har. Arbetsordningen beskriver tillsammans med Mittuniversitetets besluts- och delegationsordning (MIUN 2019/657) hur lärosätet är organiserat och hur beslut fattas. Nedan framgår ett antal funktioner som har ett ansvar kopplat till intern styrning och kontroll.

Ansvarig person inom universitetsledningen är skyldig att vidta åtgärder inom sina respektive ansvarsområden om en risk inträffar eller om fel uppstår. Överordnad nivå är alltid skyldig att vidta åtgärder om inte underliggande chefsnivå genomför åtgärder vid återkommande eller allvarliga regelöverträdelse. Vid sådana situationer ska kommunikation ske mellan de olika chefsnivåerna.

Prefekt eller avdelningschef som får information om regelöverträdelser eller risk för negativa händelser ska rapportera skriftligt eller muntligt till fakultetsledning respektive förvaltningsledning i de fall regelöverträdelse bedöms som allvarlig eller återkommande. I de fall medarbetare på institution eller avdelning har information om regelöverträdelse, ska detta rapporteras till prefekt respektive avdelningschef. I de fall medarbetare bedömer att det är nödvändigt ska överordnad chef kontaktas.

Chefer och medarbetare har möjlighet att kontakta förvaltningschef för rådgivande samtal i de fall det befaras allvarliga eller återkommande regelöverträdelse. Universitetsledningens stab är ett stöd i processen att undersöka regelöverträdelse samt med att föreslå åtgärder, d.v.s. som ett stöd till ansvarig chef.

Regel

2019-09-05

DNR: MIUN 2019/1516

Ansvarig	Ansvar
Universitetsstyrelsen	Mittuniversitetets högsta beslutande organ har det övergripande ansvaret för att det finns en process för intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt. Det är styrelsens ansvar att verksamheten bedrivs rättssäkert, effektivt, redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel.
Revisionsutskott	Rådgivande organ till styrelsen med uppdrag att bereda frågor som rör intern styrning och kontroll, t.ex. Riksrevisionens och internrevisionens granskningar samt universitetets riskanalys.
Internrevisor	Bistår universitetsledningen genom att granska och lämna rekommendationer till förbättringar av processen för intern styrning och kontroll.
Rektor	Ansvarar under universitetsstyrelsen för arbetet med att säkerställa att lärosätet har en god intern styrning och kontroll som genomsyrar hela verksamheten. Rektor ansvarar för beredning av universitetsstyrelsens beslut kring intern styrning och kontroll samt att det finns lämpliga stödfunktioner och system för att säkerställa och att följa upp arbetet inom området.
Förvaltningschef	Har det operativa ansvaret för arbetet med intern styrning och kontroll inom Mittuniversitetet Förvaltningschef ansvarar även för att förvaltningens verksamhet och processer bedrivs enligt gällande regelverk och med en betryggande intern styrning och kontroll.
Dekan	Ansvarar för att fakultetens verksamhet bedrivs enligt gällande regelverk och med en betryggande intern styrning och kontroll.
Prefekt/Avdelningschef	Ansvarar för att institutionens/avdelningens verksamhet bedrivs enligt gällande regelverk och med en betryggande intern styrning och kontroll.
Universitetsledningens stab	Bereder, utifrån förvaltningschefens uppdrag, det universitetsgemensamma arbetet med intern styrning och kontroll.

Regel

2019-09-05

DNR: MIUN 2019/1516

4. Dialog mellan nivåer

Processen för intern styrning och kontroll förutsätter att de olika delarna kommunicerar med varandra samt att det finns en kommunikation mellan ledning och medarbetare. Det är även viktigt att arbetet samordnas i så hög grad som möjligt för hela universitetet, samt att intern styrning och kontroll ingår i ordinarie planerings- och uppföljningsarbete.

Enligt Mittuniversitetets styrmodell (MIUN 2019/1118) genomförs verksamhetsdialoger två gånger per år. Vid verksamhetsdialogerna ska strategiska – och operativa risker lyftas samt åtgärder med anledning av internrevisionens och Riksrevisionens granskningar. Vid dialogen ska även eventuella befarade eller uppkomna negativa händelser/regelöverträdelser inom fakultetens/förvaltningens ansvarsområde rapporteras till universitetsledning. Universitetsledningen kan också i sin tur ta upp signaler som inkommit, avseende befarade negativa händelser/regelöverträdelser. Vid dialogen lyfts även goda exempel som bör synliggöras eller vidareutvecklas.

Regel

2019-09-05

DNR: MIUN 2019/1516

5. Bilaga matris riskvärdering

	1 Osannolik Det finns inga tecken på att händelsen kommer att inträffa	2 Liten sannolikhet Det finns enstaka eller tvetydiga tecken på att händelsen kommer att inträffa	3 Påtaglig sannolikhet Det finns flera och tydliga tecken på att händelsen kommer att inträffa	4 Mycket stor sannolikhet Händelsen kommer att inträffa förr eller senare	Sannolikhet
4 Allvarlig Konsekvensen är allvarlig och kan innebära att Miuns uppdrag inte kan utföras.	4	8	12	16	
3 Kännbar Konsekvensen är kännbar och kan innebära att delar av Miuns uppdrag inte kan fullföljas.	3	6	9	12	
2 Lindrig Konsekvensen är lindrig, men äventyrar sannolikt inte Miuns uppdrag.	2	4	6	8	
1 Försumbar Konsekvensen är försumbar och har obetydlig påverkan på Miuns uppdrag.	1	2	3	4	